

Uztapide bat-batean (Antologia)

Liburuaren aurkezpen hitzak

ALDAI, Nikolas
Euskadi Irratiko kazetaria

Liburu honen berri ematerakoan, edo eta nola gauzatu den adierazterakoan, aurrena talde lan bat dela nabarmendu behar da. Eta ez edozein taldek egina, gainera. Denboran eta partaidetan zabala eta ugaria den taldearen lanari esker egin bait da liburu hau.

Denborari dagokionean hirualdi bereizi beharko genituzke. Bata, bertsoak sortu eta jaso zeneko aldia izango litzateke. Eta hor, noski, Uztapide bera azalduko zaigu protagonista nagusi bezala. Jose Manuel Olaizola Urbietak, Uztapide bera eta berarekin kantatu zuten hainbat bertsolari: Basarri, Xalbador, Lazkaoxiki, Mitxelena, Lasarte, Lopategi, Azpillaga eta abar. Baina aldi horretakoetan nabarmendu beharrekoak dira protagonista nagusi horiek kantatutakoak jasotzen ahalegindu zirenak ere. Horien artean daude Patxi Mujika, Antonio Zavala, Martin Ibarguren eta Jose Mari Iriondo. Hauei eskerrak eta zorionak eman behar zaizkie duela 40-50 urte egin zuten ahaleginarengatik.

Urteetan honuntzago etorri, eta joan zen mendearen azken hamabost urteetan Euskadi Irratiak izandako burubidea aipatu beharko genuke bigarren aldi baten ardatz bezala. Euskadi Irratiaren ekimen bati esker eman zitzaizen ezagutzera belaunaldi berriei aipatu dugun lehen aldikoek utzitako uzta mardula.

Eta izan zen bigarren aldi honetan airez, uhinez zetorkionari, ihes egin ez zezan, aparteko arretea eskaini zionik. Zestoako zapatari, Laxaro Garatek, esate baterako. Honek kaset mordo bat bete zuen irratiz emandako ber-

tsoekin. Antonio Zavalak bezalaxe, zapata-kaxatan gordetzen zituen kasetak. Jaso eta gordetzea ezin bestekoa dela, erakutsi ziguten txikitan, baldin eta gerora izaterik nahi bagenuen.

Urteetan gaur arte etorri, eta hirugarren aldi batean, Laxaro Garateren kasetak Xabier Unanuek jasotzen ditu eta ordu askoko ahaleginaren ondoren, paperera pasatzen ditu bertso horiek. Irratiz emandako informazioari esker, noizkoak, nongoak eta nortzuk kantatuak diren zehaztuz egindako transkripzioak, guztiak ere.

Transkripzio horien artean, Uztapide tarteko zela egindako bertso saioekin egin genuen topo, «Uztapide Gogoan» elkarteak mendeurrenerako liburu bat egitea proposatu zuenean. Antologia antzekoa izan beharko zukeen liburu nahi zuten. Galtzak bete lan berarekin zuen zeregina izanik ere, Pello Esnalek liburuaren ardura beregain hartzeko prest zegoela ikusteak gauzak asko erraztu zituen eta animoz beterik ekin genion lanari..

Ahalik eta trabarik gutxiena eginez, Pellori lana errazte aldera izan dira nire ahalegin guztiak zeregin honetan. Eskerrak Pelloren kemenak eta pazientziak ez diren zurrunkaldi bakarrean txautzekoak!!! Eta azkenean, eskuartearen dugu liburu.

Jose Mari Iriondo izan da liburuarekin batera kaleratutako CDaren, konpaktoaren ardura bere gain izan duena.

Uztapide Bat-batean-Antologia dio liburuak azalean. Eta hala da: Uztapidek bat-batean botatako bertsoekin egindako liburu, batetik, eta aldi berean, nik uste esan dezakegula, oraindainokoan egin izan den bildumarik osatuena dela.

Noski, hala ere, osatu daitekeen bilduma. Urrutirago joan gabe, asko eta asko izan dira «Uztapide Gogoan» elkarteak gure eskuetan jarri zituen bertsoaldietatik liburutik kanpora utzi ditugun saioak. Eta agian oraindik ere egon daiteke zokoren batean erdi-galduan Uztapideren bertsoak jasotzen dituen beste grabazio zaharren bat.

Eta bestalde, bai, antologia da liburu hau. Hitzak berak adierazten duenez, aukeratutako loreak, bitxiak, bertsorik onenak direlako hautatu ditugunak. Nolatan ez jabetu, ordea, hautaketa tarteko den guztietan bezala,

subjektibitateak, norbakoitzaren gustuak ez duela besteenarekin zertan bat etorririk. Guretzat aparta dena, beste batentzat, ez hain ona izan daitekeela; eta alderantzizkoa. Hori gertatu daitekeen zerbait da.

Hori kontuan izanda ere, ordea, eta nahiz eta Uztapide-zale ez izan, bertso-zale baldin bazara, entzule, ez dut uste liburu hau pasatzean zure griña zimeldu edo zapuztuko zaizunik. Ziur nago batean ez bada bestean, edo eta agian guztietan, aurkituko duzula zertaz gozatu.

Diodan bezala, nahiz eta jakin nik eta zuk ez dugula zertan apeta berekoak izan, nik aitortzen dut gozatu egin dudala liburu hau prestatzerrakoan.

Gozatu, lur-samurrean hesolak mazoka sartzen direnean bezala, edo lur-samurreko jorra-lekuan atxurrean aritzean bezala. Horrelaxe, esker-onoak baitira Uztapideren arrazoi-beteko bertsoak. Eta asko dira liburuan zehar aurkituko dituzun gisa hontako bertsoak.

Baina badira, eta ez gutxi, arrazoi-galduan, hala ere alderoari fin eutsiz kantatutako ale dotoreak ere. Honelakoetan, gainera, aparteko disdira izaten bait du kantu-lagunaren aleak; batez ere, kantu-lagun hori Xalbador denean. Edo Lasarte, Basarri, Lazkaotxiki, edo eta Jose Lizaso. Eta zer esan eskolatugabeak izan arren, herri-memoria gardenetik hain ugari edanak ziren Perurenarekin edo Xaltorekin Uztapidek egindako saioetaz? Bakarren bat edo beste jasotzen da liburuan. Seguru gozatuko duzula, entzule, bai irakurritz edo kantatuz.

Eta hunkituta aritu izan naiz liburu honen pasarte bat baino gehiago idazterakoan. Uztapideren bertsoteak bai baitu grazia hori. Bai farmurria sortarazteko eta baita malkoak isuarazteko ere.

Uztapideren bertuteetako bat izan zen, bestalde, kantu-lagunaren pareko aritzea, batez ere plazan ari zenean; artista handiek ohi duten bezala. Besterik zen txapelketetan eta sariketetan. Eta oraindik bada beste kapitulu bat Uztapide harrigarri egiten duena. Bere lagunarteko saioetan isuritzen zuen bertsote aparta. Umerez eta pikardiaz betea.

Guzti horietatik muestra bat baino gehiago aurkituko duzu, entzule, liburuan zehar. Eta jabetuko zara, nola Uztapidek eta bere garaikideek gauzatzen duten, urtez urteko beren ahaleginari esker, Pizkunde garaian abiatu-

tako iraultza hura. Nola gerra-ondorengo basamortu hartan osatu zuten, oraindik ere hein haundi batean indarrean dagoen bertso egutegia, eta finkatu zuten plazako bertsoa.

Isil nadin, ordea, guzti honetaz mintzatuko bait zaizue orain Pello Esnal, liburu honen arduradun nagusia. Ni gustura nintzateke zuetako bakoitzak liburu hau maixiatu, eta bere horrietan, itulan bezala atzera-aurrera batzuk egin ondoren, «honelakoxe bat merezi zian Uztapidek» esango balu. Bestetik ez. Mila esker zuen arretarengatik.